

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Katja Mansikkaviita

Taide tiedonvälittäjänä ja viestintävälineenä kirjastossa

Taiteelliset interventiot kestävyyttä ja vastuullisuutta tukevinä tekoina

Opinnäytetyö
Syksy 2024 Tradenomi (AMK)
Kirjasto- ja tietopalveluala

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Tiivistelmä

Tutkinto-ohjelma: Tradenomi (AMK), Kirjasto- ja tietopalveluala

Tekijä: Katja Mansikkaviita

Työn nimi alaotsikoineen: Taide tiedonvälittäjänä ja viestinväliseen kirjastossa: Taiteelliset interventiot kestävyttä ja vastuullisuutta tukevinä tekoina

Ohjaaja: Ari Haasio

Vuosi: 2024

Sivumäärä: 48

Liitteiden lukumäärä: 5

Tarkoituksena oli toteuttaa kirjastoympäristöön integroitu tietoa välittävä näyttely, jonka teemana oli kestävä kehitys ja työväliseen muoti. Tapahtuma oli nimeltään Informatiivinen näyttely -taide tiedonvälittäjänä, muoti viestinväliseenä.

Raportoitaviin tehtäviin kuuluvat näyttelyn suunnittelu, toteutus ja vaikutus. Näyttelyn tuloksia arvioitiin kävijämäärien ja palautteen avulla. Viitekehityksessä tarkasteltiin muotia, taidetta ja kestävä kehitystä aiheista löytyvän materiaalin avulla. Muoti ja kiertotalous olivat työn keskiössä. Kirjastojen mahdollisuutta toimia tietoa välittävänä, saavutettavan taiteen keskuksena pohdittiin. Liitteissä ja kuvissa dokumentoitiin näyttelyn visuaalisuus, informatiiviset ja osallistavat osiot ja käytettävissä ollut tila. Näyttely ei kerännyt paljon aktiivisia osallistujia. Palaute näyttelyn ideasta ja sen toteutuksesta oli kuitenkin positiivista. Näyttelyllä on edellytykset toimia kestävä kehityksen ja kestävä muodin viestinvälittäjänä sekä toimia osana kirjastojen taidekasvatusta. Näyttelyn markkinointi jäi liian suppeaksi ja tätä analysoidaan opinnäytetyön lopussa.

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Degree programme: Bachelor of Business Administration

Specialisation: Library and Information Services

Author/s: Haasio Ari

Title of thesis: Art as an information and communication tool in the library: Artistic interventions in support of sustainability and responsibility

Supervisor(s):

Year: 2024

Number of pages: 46

Number of appendices: 5

The intention was to create an information exhibition integrated into the library environment, with the theme of sustainable development and fashion as a tool. The event was called Informative exhibition - art as a medium for information, fashion as a communication tool.

Reportable tasks included the design, implementation and impact of the exhibition. The results of the exhibition were evaluated through visitor numbers and feedback. The framework explored fashion, art and sustainability through thematic material. Fashion and the circular economy were central of the work. The potential of libraries as centres of accessible, informative art was explored. Appendices and images document the visuals, informative and participatory sections of the exhibition and the space available.

The exhibition did not attract many active participants. The feedback on the idea and implementation of the exhibition was positive. The exhibition has the potential to serve as a vehicle for communicating sustainable development and sustainable fashion, and to be part of art education in libraries. The marketing of the exhibition was too limited and this will be analysed at the end of the thesis.

¹ Keywords: fashion, art, responsibility, library, event

SISÄLTÖ

Tiivistelmä.....	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuva- ja kuvioluettelo.....	5
1 JOHDANTO	7
2 TAIDE OPPIMISEN EDISTÄJÄNÄ KIRJASTOSSA.....	9
2.1 Tavoite ja tarkoitus	9
2.2 Keskeiset käsitteet ja teoreettinen tausta	10
2.3 Tutkimusaineisto ja -menetelmät.....	11
3 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ.....	13
4 INFORMATIIVINEN NÄYTTELY	15
4.1 Tapahtuman suunnittelu.....	15
4.2 Tapahtuman toteutus	17
5 TAIDE TIEDONVÄLITTÄJÄNÄ JA VIESTINTÄVÄLINEENÄ KIRJASTOYMPÄRISTÖSSÄ.....	20
6 MUOTI 1970-LUVULLA.....	22
7 VASTUULLISUUS JA KESTÄVÄ KEHITYS	25
8 EMPIIRISET TULOKSET	27
9 REFLEKTIO	30
LÄHTEET	33

Kuva- ja kuvioluettelo

Kuvat 1. Malliallinuket	43
Kuva 2. Näyttelyn taustamusiikki	44
Kuva 3. Näyttelyn rakentaminen	44
Kuva 4. 70-luvun valokuvia	44
Kuva 5. Kirjallisuus ja muu rekvisiitta	44
Kuva 6. Sosiaalisen median mainos näyttelystä	45
Kuva 7. Videohaastattelu	45
Kuva 8. 70-luvun muotiartikkeleja	45
Kuva 9. Vieraskirja	46
Kuva 10. Teesipaalu	46
Kuvio 1. Tutkimusprosessi	13
Kuvio 2. Tapahtumajana	16
Kuvio 3. Elementit ja mittarit	28
Kuvio 4. Teesipuun terveisiä	28

KÄYTETYT TERMIT JA LYHENTEET

Auditiivinen	Kuultavissa oleva, äänien havaitseminen
Informaatioarkkitehtuuri	Tieteenala, jonka avulla pyritään tekemään tiedon löydettävyys ja hallinta helpommaksi.
Integroida	Termi tarkoittaa toimenpiteitä, joilla jotakin yhtenäistetään, luodaan yhdeksi kokonaisuudeksi.
Interventio	Toimenpide, jolla on tavoitteena vaikuttaa yksilöön tai ryhmään. Termiä voidaan käyttää esimerkiksi taiteessa, politiikassa, terveydenhuollossa sekä pedagogisessa yhteydessä.
Kinesteettinen	Asioiden hahmottaminen kehon, kokemuksellisuuden ja tekemisen kautta
Secondhand	Termiä käytetään tyypillisesti vaatteista, joita joku toinen on aiemmin omistanut ja käyttänyt.
Survey -tutkimus	Kysely- tai haastattelumenetelmä
Vintage	Vaate tai tuote eri aikakausilta, mutta kuitenkin tällä hetkellä aiemmin kuin 2000-luvulta
Visuaalinen	Näkyvä, nähtävä, näköaistiin liittyvä

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia taiteellisen intervention mahdollisuutta toimia tiedonvälittäjänä kirjastojen vastuullisuuden ja kestävyuden tavoitteiden edistämiseksi. Opinnäytetyö käsittelee kirjastoon järjestettävän tapahtuman avulla kestävästä kehitystä koskevan tiedon saatavuutta taiteellisen tapahtuman avulla sekä taiteellisen tiedonvälityksen mahdollisuuksia kirjastoympäristössä.

Aiheesta löytyy jonkin verran artikkeleita liittyen kulttuurikokonaisuutta tai luovuutta tukevana elementtinä, kuten myös Honkala ja Laitinen esittävät artikkelissaan ”Näkökulmia taiteen ja kulttuurin tutkituista vaikutuksista” (2017). Toisaalta aiheesta etsimäni tieto on pirstoutuneena eri näkökulmiin eikä suoraa tutkimustietoon perustuvia tuloksia taiteellisten interventioiden vaikuttavuudesta kirjastoympäristössä tiedonvälittäjinä, kestävästä kehitystä edistävänä tekijänä, löydy.

Perinteisesti kirjastot nähdään tekstipohjaiseen aineistokokoelmaan keskittyneenä tilana, mutta taiteen keinoin tiedon saatavuutta voidaan laajentaa. Taiteella on tehokas kyky viestinvälittäjänä tavoittaa erilaiset oppijat sekä herättää tunteita ja ajatuksia tekstiä monipuolisemmalla tavalla. Esimerkiksi American Library Association (2018) kuvaa artikkelissaan *Visual and Performing Arts in Libraries: An Interpretation of the Library Bill of Rights* asiaa seuraavallisesti: Taiteilla on keskeinen rooli kyvyssämme kommunikoida monenlaisia ideoita kaikille ihmisille. Kuva- ja esittävän taiteen ymmärtämisen ja arvostuksen kehittäminen edistää taiteellista lukutaitoa. Kirjastojen tulee tarjota yhteisölle mahdollisuuksia kokea taidetta.

Idea aiheeseen syntyi ollessani työharjoittelussa Helsingin yliopiston kirjastossa (Kaisa-talo). Erityisesti mieleeni jäi ajatus taideinterventioiden mahdollisuudesta edistää kirjastojen kestävästä kehityksen ja vastuullisuuden tavoitteita. Kysyin harjoitteluohjaajaltani idean käyttömahdollisuutta opinnäytetyöhöni. Tapahtuman taiteellisen sisällön päätin rakentaa kiertotalouteen liittyvän muotinäyttelyn avulla. Lähtökohtana tapahtuman ideoinnille toimii oma kiinnostus kiertotalouteen, secondhand-muotiin sekä outsiders taiteeseen ja niiden kykyyn ottaa kantaa yhteiskunnallisiin teemoihin. Tähän puolestaan innoittajana toimii Vivienne Westwoodin luoma muoti ja ideologia, jossa hän korostaa liikakulutuksen vaikutuksia ja kokoelmia luodaan muun muassa kierrätysmateriaaleista (British Fashion Council, 2018).

Julkinen taide ja muoti sen välineenä muovautuu oivallisesti viestinnän työkaluksi, ja taiteellisia interventioita voidaan hyvin käyttää kirjastossa kestävyiden ja vastuullisuuden tiedonvälittäjinä. Tapahtuman toteutuksessa haluan huomioida visuaalisuuden, kinesteettisyyden sekä auditiivisuuden ja hyödyntää lainattua, uudelleen käytettyä, korjattua ja kierrätettyä materiaalia.

Kirjastoon muotia on yhdistetty aiemminkin hieman eri tavalla, josta yhtenä esimerkkinä taiteilija Onerva Luoma, jonka maalattuja vaatteita on voinut lainata mm. Vallilan kirjastosta. (Jompero-Lohikoski, 2024). Haasteena tämäntyyppisessä installaatioissa saattaisi olla logistiset asiat, mutta yhdistän vaatelainaamon kuitenkin kestävyiden ja yhteisöllisyyden edistämiseen. Muotia ja taidetta puolestaan on onnistuneesti yhdistänyt suomalainen taidemuoti-brändi Pispala Clothing yhteistyössä Runofestivaalin ja taiteilija Verna Tervaharjun kanssa (Otsamo, 2024)

Tässä opinnäytetyössä on käytetty Gemini-kielimallia sanavalintojen ja oikeakielisyyden tarkastukseen. Kaikki työssä käytetyt lähteet ovat tämän työn kirjoittajan hakemia lähteitä, eivät tekoälyn tuottamia lähteitä. Työssä ei ole käytetty tekoälysovelluksen tuottamia ideoita. Lähteitä on haettu mm. hakusanoilla kirjasto ja muoti, kirjasto ja taide, taide, muoti, vastuullisuus, kestävä kehitys, taide viestin välineenä, muoti taiteen välineenä, taide ja viestintä, muoti ja viestintä sekä suomeksi että englanniksi. Englanninkielisen tiivistelmän kirjoituksessa on käytetty DeepL Translatorin kääntämisen apuna.

2 TAIDE OPPIMISEN EDISTÄJÄNÄ KIRJASTOSSA

2.1 Tavoite ja tarkoitus

Tavoitteena opinnäytetyöllä on taiteen saaminen laajemmin mukaan oppimisen edistäjäksi sekä taiteen merkityksen kasvattaminen tiedonvälittäjänä ja viestinväliseenä.

Tapahtuma tukee kirjaston ajatusta toimia tiedon sekä oppimisen keskuksena ja toinen näkökulma on monimuotoisen kulttuurin ja taiteen roolin tukeminen. Tapahtumat yleisesti lisäävät myös yhteisön yhteenkuuluvuuden tunnetta ja mahdollistavat monipuolisen vuorovaikutuksen syntymistä, ja nämä molemmat osa-alueet kuuluvat oleellisesti kirjaston toimintaan.

Pienellä paikkakunnalla tapahtuman yhteiskunnallinen vaikutus on todennäköisesti hyvin pieni, mutta paikallisesti se tukee tapahtumapaikkakunnan visiota hyvinvoivasta ja osallistuvasta parkanolaisesta ja kestävästi kehittyvänä kaupunkina (2026)

Yksi suuri tavoite on myös nähdä millä tavoin taide voi parhaimmillaan toimia tiedonvälittäjänä perinteisen tekstipohjaisen tiedon sijaan. Tavoitteena on, miten taide saadaan osaksi kirjaston ajatusta oppimisen edistäjänä ja miten kävijät voivat ammentaa uutta taiteesta muutenkin kuin vain kiertämällä katsomassa teoksia.

Taide toimii pätevänä oppimiskokemuksen mahdollistajana ja tehokeinona tiedon välittämisessä. Anna Idströmin (i.a.) artikkelissa Kirjastojen hyötyvaikutukset tutkimuksen valossa nostetaan esille leikin ja luovuuden trendi, joihin molempiin katsotaan kuuluvan tavanomaisuudesta poikkeava ideoiden, tekemisten ja tilanteiden yhdistäminen. Pääasiassa kirjastot houkuttelevat näin pelien ääreen, mutta näkisin tässä yhtäläisyyden myös taiteen mahdollistamiin toimintoihin.

Opinnäytetyön toiminnallinen osuus mahdollistaa vaikutusten mittaamisen eri kanavien kautta. Mittaamiseen vaikuttavia tekijöitä ovat kävijämäärät, kävijätyytyväisyys, tapahtumanaikainen ja sen jälkeinen somekäyttäytyminen, yleinen kysely, välitön palaute näyttelyistä sekä jälkipalautekysely. Tässä työssä mitattavia ovat myös kirjoituspisteiden osallistujamäärät. Kirjoituspisteillä tarkoitetaan näyttelyyn integroitua vieraskirjaa (kuva 9) sekä osallistavaa teesipaalua (kuva 10).

2.2 Keskeiset käsitteet ja teoreettinen tausta

Kirjaston kulttuurinen monimuotoisuus. International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) artikkelissa kirjaston kulttuurinen monimuotoisuus tulkitaan taiteen ja kirjallisuuden ohella harmoniseksi rinnakkaiseloksi ja vuorovaikutukseksi (IFLA, 2011). Artikkelissa nostetaan esiin myös kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden periaatteita, joita ovat yhteisön jäsenten kieli- tai kulttuuritaustasta riippumaton palvelu, informaatiotarjonta kaikilla tarvittavilla kielillä ja kielijärjestelmillä, laaja aineisto- ja palvelutarjonta kaikille asiakasryhmille ja palvelutarpeille sekä koulutettu henkilökunta palvelemaan erilaisia asiakasyhteisöjä ja toimimaan niiden kanssa yhteistyössä. Kirjaston kulttuurisen monimuotoisuuden voi näistä näkökulmista käsin nähdä yhteisöllisyyttä syventävänä ja erilaiset arvomaailmat sekä kulttuurit hyväksyvänä tilana.

Muoti taiteen ja viestinnän työkaluna. Muoti on yksi kiistelty visuaalisen taiteen muoto, jota kuitenkin voidaan käyttää työkaluna yhteiskunnallisessa keskustelussa tai yksilön persoonallisuuden ja arvojen ilmaisussa. V. A. Anthony Rinsey (2018) avaa artikkelissaan Fashion and Identity pukeutumisvalintojen olevan osa visuaalista viestintää, jolla voidaan ilmentää, keitä olemme, keitä voisimme olla ja millaiseen sosiaaliseen ryhmään kuulumme. Artikkelin mukaan identiteetillä puolestaan on myös kaksi ulottuvuutta, kuten selkeät oikeudet ja etuoikeudet sekä rajoitukset ja käyttäytymisodotukset. Muoti voidaankin mielestäni nähdä moniulotteisena viestinnän työkaluna, informaation välittäjänä ja eräänlaisena yhteiskunnallisen keskustelun alustana.

Sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Käsitteen sosiaalinen oikeudenmukaisuus avaamiseksi käytän suoraa lainausta Tarja Halosen haastattelusta ” oikeuksia, jotka mahdollistavat ihmiselle mahdollisuuden pitää huolta säällisestä elämästä itse tai ainakin yhteiskunnan avulla” (Hiltunen, 2018). Haastattelussa Tarja Halonen näkee sosiaalisesti kestävämmän maailman osana ihmisen kokemuksen siitä, että tämä saavuttaa arvostusta muutenkin kuin työn kautta ja omaa oikeudenmukaiset ja tasa-arvoiset mahdollisuudet osallistua yhteiskuntaan. Tämä näkemys tukee käsitystäni kirjastojen sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta tiedon ja kulttuurin saatavuuden sekä yhteisöllisyyden ja yhteistyön osa-alueista katsoen.

Taiteellinen viestintä ja kirjasto Kirjastotoimenjohtajan, Heli Huotakosken mukaan (Tervonen, 2024)., kirjaston näyttelyt tarjoavat matalan kynnyksen pääsyn kulttuurisisältöihin. Keskuskirjasto Oodi kuvailee taiteen merkityksien elävän dialogissa ympäristönsä ja yleisönsä

kanssa. (Oodi, i.a.). Taiteellisen viestinnän voikin olettaa saavuttavan myös ne ihmiset, jotka haluavat käyttää myös muita tiedonlähteitä kuin kirjoja tai jotka haluavat osallistua yhteiskunnallisiin asioihin keskustelun, havainnoinnin ja elämyksellisyyden kautta.

2.3 Tutkimusaineisto ja -menetelmät

Toteutan opinnäytetyön toiminnallisena opinnäytetyönä ja käytän tutkimusmenetelmänä pääasiassa määrällistä tutkimusta. Tutkimuksessa on tarkoitus kerätä tietoa asiantuntijahaastatteluilla ja kyselyillä, joita hyödynnän myös palautteessa. Laadukas tulos on mahdollista saavuttaa haastatteleamalla kirjasto-, muoti- ja taidealan ammattilaisia sekä kulttuurin käyttäjiä, kuluttajia.

Tutkimusongelmaan hankin täydentävää tietämystä erityyppisistä dokumenteista, artikkeleista, kirjoista ja / tai videoista. Käytännön esimerkin kautta saadaan parhaiten tietoa taiteen viestinnällisistä vaikutuksista kirjaston toimintaan. Koska kyseessä on toiminnallinen opinnäytetyö, taideprojektin suunnittelu ja toteutus sekä osallistuva havainnointi ovat sopivia menetelmiä tutkimuskysymysten kanssa. Tapahtuma dokumentoidaan valokuvien avulla.

Valitsin tutkimusmenetelmäksi kvantitatiivisen menetelmän, koska koin sen parhaiten vastaavan opinnäytetyöni tarkoitusta. Toisaalta menetelmä on monikäyttöinen, kuten Pertti Jokivuoren (2013) luentomateriaalista voidaan päätellä: Erilaisten jakaumamuotojen ja tunnuslukujen sijasta ihmistieteellistä tutkimusta tekevä on kiinnostunut niistä ilmiöiden välisistä (kvalitatiivisista) yhteyksistä, joita hän voi todentaa käyttämällä kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Samassa luentomateriaalissa Pertti Jokivuori myös mainitsee yhteiskunnassa olevat ilmiöt, joiden yleisyyttä tai jakaumaa voi olla vaikea hahmottaa ilman edustavia näytteitä (otantaa, oma huom.) käyttävää kvantitatiivista tutkimusta.

Kvantitatiivinen menetelmä eli määrällinen menetelmä, perustuu kuvaamiseen ja tulkitsemiseen tilastojen sekä numeroiden avulla ja mahdollistaa esimerkiksi tiedon keräämisen näytellyssä kävijöiden määrästä. Menetelmällä pystytään myös mittaamaan kävijöiden tyytyväisyyttä ja sitä, vastasiko näyttely opinnäytetyön perimmäistä ajatusta lisätä ihmisten tietoa ja kokemusta kestävästä kehityksestä taiteen avulla.

Välineinä toiminnallisen osuuden tiedon keräämisessä käytän kyselylomakkeita (Google Forms) sekä informaatiopisteitä, joista pystyy arvioimaan aktiivisten osallistujien määrää sekä kokemusta näyttelystä. Seurantadataa on mahdollista saada sosiaalisen median kautta (kuva 6).

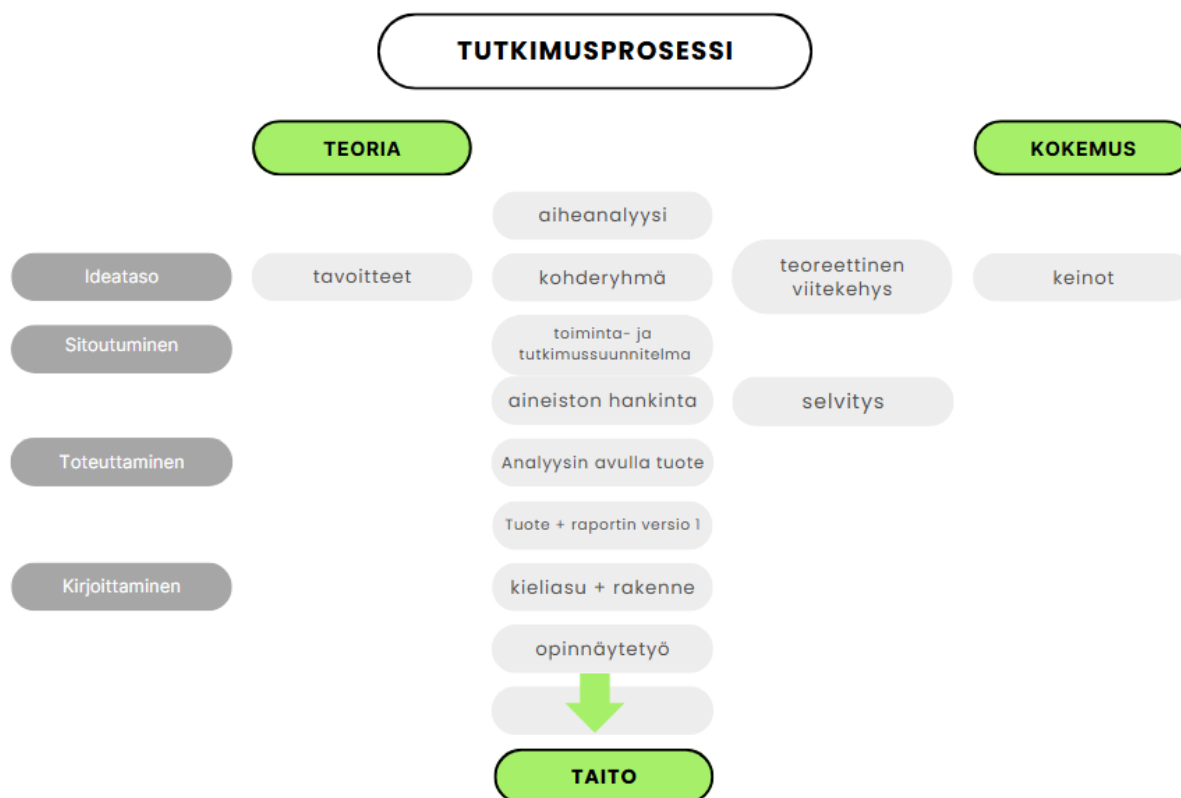
Kvantitatiivinen menetelmä hyödyntää välineenä myös haastattelua ja havainnointia, jotka ovat mahdollisia toteuttaa paikan päällä kohdekirjastossa. Toiminnallisen osuuden luonteen vuoksi tuloksia pystytään kuvaamaan parhaiten tekstituotoksena. Kvantitatiivinen menetelmä itsessään mahdollistaa pylväskaaviot ja keskiarvotaulukot.

3 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

Opinnäytetyöni toteutusmuoto on toiminnallinen opinnäytetyö, ja seuraavassa avaan tätä käsitettä.

SeAMK:n (2019) artikkelissa toiminnallista opinnäytetyötä kuvataan tuotoksena, oppaana, ohjeena, tapahtumana tai videona, joka perustuu aiheesta koottuun tietoon. Toiminnallisen opinnäytetyön katsotaan artikkelin mukaan kehittävän opiskelijan tietopohjaa, edistävän työelämälähtöistä ongelmanratkaisua sekä suuntaavan opiskelijan ammatillista kasvua ja urakehitystä.

Vilka ja Airaksinen kuvaavat toiminnallista opinnäytetyötä Ohjaajan oppaassa (2003) seuraavasti: tavoitteena on tekijänoikeuksien alainen konkreettinen tuotos (ei tutkimus). Oppaassa olevan taulukon mukaan toiminnallinen opinnäytetyö rakentuu teoriasta ja kokemuksesta, jossa ideataso on hieman erilainen kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä.

Kuvio 1. Tutkimusprosessi

Sovellettu Pohjannoro, H. & Taijala, B., 2007, TAMK. Alkuperäinen Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003, Tammi. (Taulukkomalli Canva, Green and White Minimalist Fitness Hub Comparison Chart)

Toiminnallinen opinnäytetyö voi olla ohje, ohjeistus, opastus tai jonkin tapahtuman tai tilaisuuden suunnittelu, toteutus tai molemmat (Airaksinen, 2009).

Tässä opinnäytetyössä tuotos on näyttely. Toiminnallinen opinnäytetyö antaa mahdollisuuden tutkia käytännönläheisesti mielenkiintoista ja ehkä vähemmän tutkittua aihetta sekä antaa sille vaihtoehdoisen, luovan näkymän ja lähestymistavan. Omassa toiminnallisessa opinnäytetyössäni yhdistelen tutkimustietoa eri aloilta, mikä on melko haastavaa, mutta mahdollistaa myös laajemmin tutkimusaiheen merkityksen tunnistamisen.

Vaativaa toiminnallisessa opinnäytetyöprosessissa on aikataulussa pysyminen, koska kirjallinen ja toiminnallinen osuus rakentuvat rinnakkain. Toiminnallinen osuus, tässä tapauksessa muotinäyttelyn toteuttaminen kirjastoon kestävän kehityksen teemalla, on vaatinut myös paljon käytännön järjestelyä ja suunnittelua sekä dokumentointia. Tutkimuksen teoreettisen aiheen rakentaminen näkyväksi tuotokseksi vaatii myös pienten nyanssien huomioimista ja niiden analysointia kokonaisuutena. Haasteellisin ja tiedostettu osuus prosessissa on saada riittävä määrä vastaajia tapahtuman osallistavien osuuksien sekä sosiaalisen median mainonnan kautta (kuva 6), joista on tarkoitus kerätä dataa näyttelyn kävijäkokemuksista ja sen vaikutuksista tiedonvälittäjänä.

4 INFORMATIIVINEN NÄYTTELY

4.1 Tapahtuman suunnittelu

Kestävän kehityksen taideinterventio toteutetaan yhteistyössä Parkanon kirjaston kanssa. Näyttelyn valmistelussa ja toteutuksessa yhteistyötahoina toimivat myös asiantuntijahaastattelut sekä audiovisuaalisen alan osaaja. Lisäksi yhteistyötä on tehty rekvisiitan hankkimisen osalta eri tahojen kanssa. Kyseessä on informatiivinen, visuaalista ja esteetöntä viestintää tukeva taideinterventio, jonka teemana toimii kestävä kehitys ja vastuullisuus. Kohderyhmänä ovat kaikki kiertotaloudesta sekä taiteesta kiinnostuneet ja tapahtuman toteutuksessa pyritään huomioimaan visuaalisesti, auditiivisesti ja kinesteettisesti tietoa käsittelevät henkilöt.

Näyttelytilana toimii Parkanon kirjaston sisääntuloaula sekä erillinen kokoustila. Sisääntuloaulaan rakennetaan teemallinen taideinstallaatio, jossa rekvisiittana käytetään mallinukkeja (kuva 1), 70-luvun teemaan sopivia tekstiilejä, lehtiä sekä kirjoja ja artikkeleita. Erillisiin info- tauluihin sisältyy informaatiota aihealueittain, kuten kestävä kehitys, muoti ja taide.

Ikolan (Henkilökohtainen tiedonanto, 2024) tapahtumatuotannon kurssilla käsiteltyjen tapahtuman eri elämyskenttien suhteen näkisin seuraavanlaisena: Viihdeosio pitää sisällään itse muotinäyttelyn, mutta myös interaktiivista osiota, kuten esimerkiksi niin sanotun vihreän seinän, johon kävijät voivat jättää omia lupauksiaan kestävästä kehityksestä, sekä kirjoituspöytäpisteen, jossa mahdollisuus antaa oma mielipide muodin merkityksestä kulttuurin, identiteetin ja itseilmaisun välineenä. Tästä voidaan koota myös kollaasi kirjastoon näyttelyn jatku- mona. Prosentuaaliseksi osuudeksi saadaan 20 %

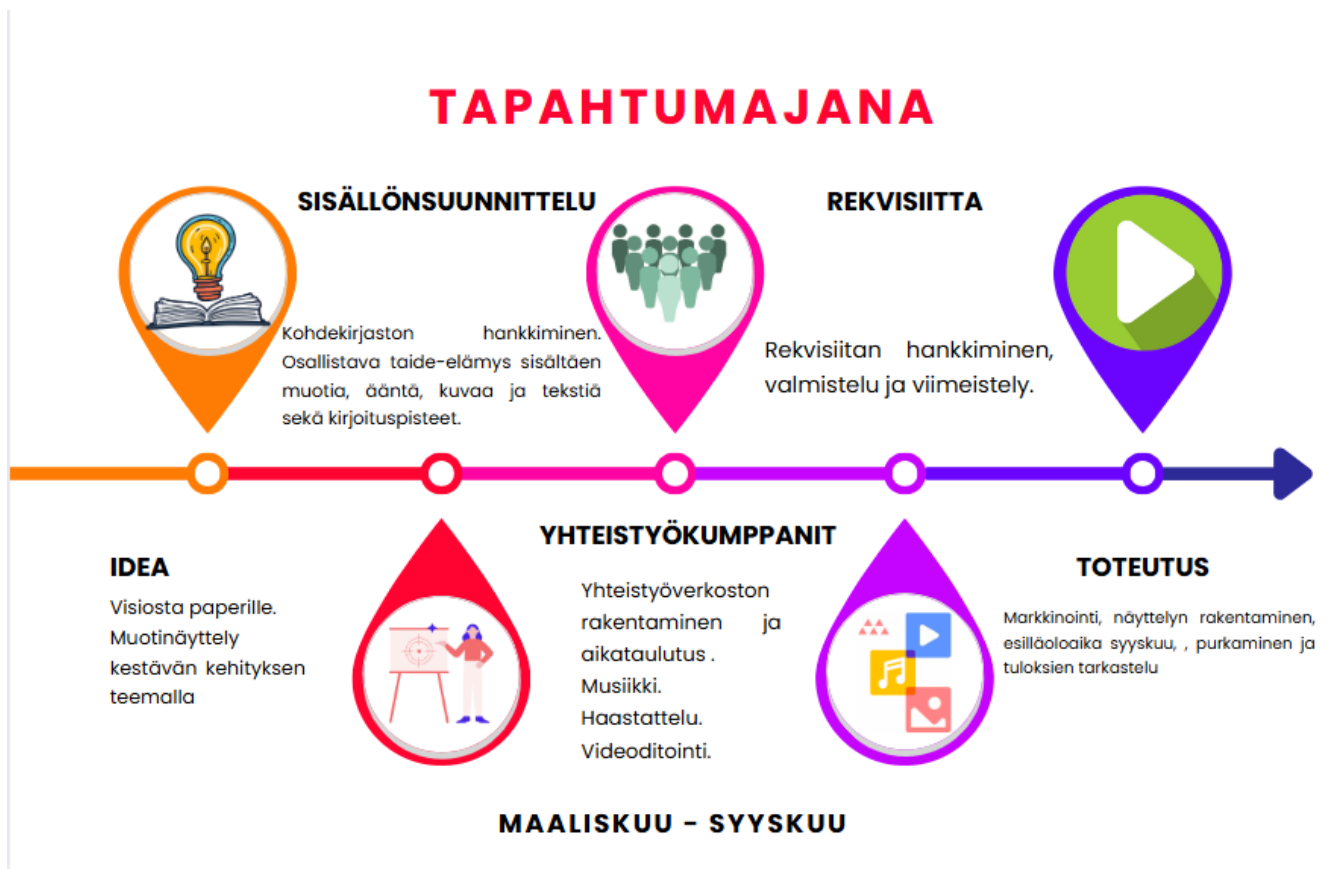
Oppiminen puolestaan rakentuu informatiivisesta materiaalista, kuten informaatiopisteestä, joka rakennettu tauluista, sisältäen tietoa aikakaudelle tyypillisistä muoti-ilmiöistä, kestä- vän kehityksen pääkohdista ja taiteen merkityksestä tiedonvälittäjänä. Tähän liittäisin myös kierrätysmuodin asiantuntijan nauhoitetun haastattelun, joka pyörisi taustalla. Tämän elä- myskentän suuruuden osuudeksi laskisin 25 %.

Estetiikka näyttelyyn luodaan asusteilla sekä muulla aikakautta (1970) sivuavalla rekvisii- tilla ja jos mahdollista, myös valoilla. Prosentuaalisesti estetiikan osuus tulee olemaan 30 %.

Tavoitteena näyttelyssä on tarjota kävijöille jotain erilaista ja ainutlaatuista, joka herättää ajatuksia ja inspiroi sekä avaa keskustelua kestävästä kehityksestä ja vastuullisuudesta. Parhaimmillaan näyttely auttaa ihmisiä suhtautumaan muotiin ja muuhun esteettiseen taiteeseen uudella tavalla, kierrätyskulttuurin näkökulmasta. Näin saadaan aikaan arjen yläpuolelle kohoaminen, suuremman kokonaisuuden hahmottaminen inspiroivalla ja rennolla tavalla. Tämä tulisi olemaan 25 %.

Tapahtumasta voisi luoda myös virtuaalisen elämyksen, mutta tätä puolta en ole miettinyt loppuun saakka lähinnä puutteellisen digitaalisen teknologiaosaamisen vuoksi. Hyötynäkökulmana tämän tyyppisellä vaihtoehdolla lisättäisiin kirjaston palveluna tarjottavan näyttelyn saatavuutta ja voitaisiin kasvattaa kirjaston kävijämääriä.

Muotitapahtuma kirjastossa ei ole uusi ilmiö, kuten esimerkiksi muotiopiskelija Gabby Bighamin näyttely osoittaa (Genesee Community College, 2023) mutta itse pyrin näyttelyssä hyödyntämään muotia kestävästä kehityksestä ja vastuullisuuden viestinvälineenä.

Kuvio 2. Tapahtumajana (Kaaviomallin lähde Canva, White Colorful Industries Timeline Graph)

4.2 Tapahtuman toteutus

Tapahtumien kokonaisvaltaisesta suunnittelusta ja toteuttamisesta ei itselläni ole aikaisempaa kokemusta, joten suurena apuna on ollut SeAMKin tapahtumatuotannon kurssi sekä opinnäytetyöt, joissa aiheeseen on syvennetty tarkemmin, kuten Salon ja Tuukkasen (2018) ilmaistapahtumien rahoitusta ja varainhankintaa käsittelevä tutkielma.

Tapahtumaksi voidaan määritellä näyttely, jollaisena oman tapahtumani toteutin, sekä messut, markkinat, luennot, konsertit eli mikä tahansa järjestetty tilaisuus, joka kerää yleisöä tai kävijöitä (Poliisi, 2024). Prosessina tapahtuman toteuttaminen vaatii suunnittelua ja järjestelyjä esimerkiksi teeman ja aikataulun osalta, mutta myös tilojen, yhteistyökumppanien, markkinoinnin ja logistiikan osalta. Tapahtumalla on myös aina alku ja loppu, jotka molemmat sisältävät niihin kuuluvia toimenpiteitä teemasuunnittelusta purkutyöhön ja palautteisiin (Ikola, henkilökohtainen tiedonanto, 2024)

Tapahtuma sisältää aina myös riskejä (Korhonen, H., Korkalainen, K., Pienimäki, T. & Rintala, S. 2015). Tässä tapauksessa riskinä voi olla, ettei tapahtuma vastaakaan sitä, mitä kävijät odottivat, tai tapahtuman rekvisiitasta joudutaan poistamaan jotain, kuten äänimaailma, esimerkiksi teknisten ongelmien vuoksi. Myös tapahtuman peruminen, muu aikataulumuutos tai jopa tapahtumapaikkana toimivan kirjaston vaihtaminen voi tulla eteen. Tapahtuman riskeihin kuuluvat aina myös kävijä- tai osallistujamäärä.

Tapahtuman anti sivuaa tässä opinnäytetyössä esiin nousseita teemoja eli oppiminen, yhteisöllisyys, keskustelu sekä tietysti ajatusten herättäminen oman arjen kestävän kehityksen ja vastuullisuuden osalta. Muotinäyttely kirjastossa ei ole mikään yleinen teema, joten sen rakentaminen onnistuneesti on hieman haasteellista. Tapahtuman annin on tarkoitus olla yhdistelmä taide-elämystä, tiedon- ja oppimistarpeen täyttämistä ja toisaalta tavoittaa kiertotaloudesta kiinnostuneet.

Tapahtuman suunnittelu on sisältänyt useiden vaiheiden huomioimista, ja käsittelen niitä vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa, maaliskuussa 2024, sovin tapaamisen teatterin ja taiteen ammattilaisen, Annukka Valon, kanssa Tampereelle (asiantuntijahaastattelu).. Sain häneltä ammattimaista ja uutta näkökulmaa tapahtuman järjestämiseen, opinnäytetyöni mahdollisuuksiin sekä projektissa huomioitaviin yksityiskohtiin. Keskustelussa esiin nousseita mielestäni huomionarvoisia ajatuksia olivat tapahtuman mahdollisuudet kaksisuuntaiseen

oppimiseen, jossa keskiössä on kävijän kokemuksellinen oppiminen ja näyttelyn järjestäjänä aiheen laajakatseisempi ymmärtäminen mukaan lukien yleisö. Muotinäyttelyn vieminen kirjastoon myös rikkoo osaltaan rajoja, mutta tarjoaa myös kokemuksellisuutta. Tässä tapauksessa pedagoginen näkökulma on ollut myös erilaisten oppijoiden tavassa omaksua tietoa. Annukka Valon mukaan vastaanottaja luo oman merkityksen taiteelle, tapahtumalle.

Opinnäytetyön teeman ollessa jo tässä vaiheessa selvillä oli seuraavaksi mietittävä tapahtumalle paikka. Päätin ottaa sähköpostitse yhteyttä entisen kotipaikkakuntani, Parkanon, kirjastoon, ja koska he kiinnostuivat ajatuksesta luoda informatiivinen muotinäyttely, sovimme tapaamisen. Tapaamisessa kartoitimme käytettävissä olevia tiloja sekä mahdollista muuta käytettävissä olevaa rekvisiittaa ja kerroin heille myös alustavasti näyttelyn sisällöstä.

Seuraava vaihe sisälsi varsinaisen näyttelymateriaalin kokoamisen, ja tässä vaiheessa kuvaan astui myös ensimmäisten yhteistyökumppanuuksien luominen. Toukokuussa oli yhteydessä musiikintekijään, Petri Lahtiseen, ja tiedustelin häneltä kiinnostusta toteuttaa näyttelyyn taustamusiikkia. Petri suhtautui asiaan myönteisesti ja laitoimme prosessin vireille sen osalta. Tässä välissä haastateltavaksi päätyi Yesterday Shopin Tuire Virtanen, jonka liike onkin minulle jo aiemmin tullut tutuksi. Tyttäreni avustuksella haastattelu kuvattiin ja näin tehtiin materiaalia myös näyttelyn audiitiiviseen osioon. Tässä vaiheessa oltiinkin jo kesäkuussa.

Itselläni oli alan harrastajana jo jonkin verran vintage-materiaalia, jota pystyin hyödyntämään, mutta mallinukkeja hankin yhteistyökumppaneilta (Pirnimuoti, Antiikkia ja Aarteita) sekä joitakin niiden stailaukseen tarkoitettuja vaatteita, koska 70-luku on tänä päivänä jo melko haasteellinen vuosikymmen muodin näkökulmasta ja opinnäytetyöni periaatteiden mukaisesti edettiin pienellä budjetilla. Kokonaisuuden rakentaminen veikin yllättävän paljon aikaa johon 70-luvun muotiin perehtymisestä ja sieltä tyyliisuuntauksien valitsemisesta. Vähitellen näyttelyn muotiosuus alkoi valmistua ja pystyin miettimään näyttelyn muita elementtejä.

Informatiiviseksi osuudeksi haastattelun lisäksi olin hahmotellut tietoiskumaisia julisteita, joten aloin työstämään niitä sekä muutamia pieniä tekstuurisia materiaaleja (liite 5). Julisteet (liitteet 2-4) toteutin Canvalla ja tulostin A2-koossa SeAMKin opiskelijapalveluiden kautta. Lisäksi tehostin tiedonjakamista 70 -luvun muodista perhealbumista kerätyillä valokuvilla (kuva 4) ja aikakauden muotilehdillä (kuva 5). Valikoin myös kirjastoaulan vitriiniin (kuva 5) nostoiksi muotia, taidetta ja kestäväää kehitystä käsitteleviä kirjoja. Näiden lisäksi alkoi hahmottua osallistavan osion rekvisiitta, joka tässä tapauksessa tulisi tarkoittamaan teesipaalua sekä

vieraskirjaa. Ideoimani teesipaalun lopullisen muodon toteutti isäni hyödyntäen siinä vanhoja lattialankkuja. Samantyyppiseen ideaan tutustuin elokuussa Rovaniemen markkinoilla ja koin sen soveltuvaksi myös kirjastoympäristöön. Tällä tavoin kävijät voivat jättää omia ajatuksiaan kestävästä kehityksestä sekä näkemyksiään nykypäivän muodista.

Tapahtumaa rakennettiin ma 2.9.2024 klo 9:00 alkaen kirjaston aulaan, joka toimii myös lukusalina. Rakentaminen vei ajallisesti noin 3 tuntia kahdelta henkilöltä. Rakentamisessa oli huomioitava myös turvallisuusasioita, kuten mallinukkejen ja teesipaalun tukevuus. Mallinukkejen vaatteita myös kiinnitettiin siimalla ja teesipaalun naulojen pituus pidettiin hyvin lyhyenä sekä paalun jalkaosa peitettiin valkoisilla pitsiverhoilla. Näyttelyä somistavana rekvisiittana käytettiin myös tekemiäni tauluja, jotka ripustettiin siimakoukulla aulatilán kahdelle seinälle sekä albumia, joka sisälsi niin ikään toteuttamiani tussipostereita. Julisteet kiinnitettiin kirjaston välineistöön kuuluville styroxpohjille. Sosiaalisen median näkyvyyden lisäämiseksi käytettiin kirjaston Instagram- ja Facebook-sivuja sekä tekijän omia Instagram- ja Facebook-sivuja. Avajaispäivä järjestettiin 5.9.2024 klo 17.00-18:00. Tällöin näyttelyn taustalla soi musiikki ja neuvotteluhuoneessa oli mahdollisuus seurata videohaastattelua (kuva 7), jossa käsiteltiin vintage-muotia. Tämän jälkeen näyttely oli avoinna kirjaston kävijöille 29.9.2024 saakka ja haastattelun katsominen sekä musiikillinen osuus oli mahdollista kokea koko näyttelyn ajan.

5 TAIDE TIEDONVÄLITTÄJÄNÄ JA VIESTINTÄVÄLINEENÄ KIRJASTOYMPÄRISTÖSSÄ

Tutkimuksen kautta on tarkoitus saada realistinen käsitys siitä, millä tavalla taiteelliset interventiot palvelevat tiedonvälittäjinä ja muovaantuvat viestintävälineeksi kirjaston kestävyys- ja vastuullisuuden edistäjinä. Tutkimuksella pyritään myös selvittämään, mitä toimenpiteitä tarvitaan. Tutkimuksella tavoitellaan myös tietoa siitä, millä tavoin taiteen integroiminen kirjaston tiloihin myötävaikuttaa tiedon helpompaan saatavuuteen ja kiinnostavuuteen eri kohderyhmien osalta.

Tieteellinen ja taiteellinen viestintä kirjastossa on aihe, josta löytyy melko paljon aineistoa. Tarmo Malmberg (1982) kuvaa artikkelissaan modernin viestinnän teoriaa sekä kirjaston integroitumista tieteelliseen viestintään. Hän haastaa myös pohtimaan tieteen, viestinnän ja kirjaston suhdetta toisiinsa ja kirjastoa paikkana tai järjestelmänä tieteellisen viestinnän näkökulmasta. Jessica Abbadia (2023) puolestaan on artikkelissaan käsitellyt taiteessa ja tieteessä ilmeneviä yhteneväisiä taitoja, joissa olennaista on niiden luovuus sekä tarve tutkia eri ilmiöitä. Hän nostaa esiin luovan ja analyyttisen ajattelun, ongelmanratkaisun, kriittisyyden, visuaalisuuden ja viestinnän taiteen ja tieteen välisenä siltana. Omassa tutkimuksessa halusin kuitenkin kohdistaa taiteellisen viestinnän vaikutuksen kestäväen kehityksen näkökulmaan sekä liittää taiteen työkaluksi muodin, joka johdattaa ekologiseen kulutukseen ja kestäviin valintoihin.

Taiteelliset interventiot aikaansaavat kirjastoihin kulttuurista monimuotoisuutta ja tämän vuoksi tiedon saaminen niiden vaikutuksista viestintävälineenä käyttäjien kiinnostukseen ja osallistumiseen kirjaston toimintoihin on tärkeää. Aihetta tutkiessani yksi mielenkiintoinen taiteen osa-alue on outsider-taide, jonka taiteilijat ovat pääsääntöisesti itseoppineita ja taiteella on usein hyvinkin voimakas informatiivinen sekä kantaa ottava näkökulma. Tämän kaltainen taide mahdollisesti kaikessa vapaudessaan tavoittaa ja pysähdyttää kokijansa ottamaan asioista selvää. Kansallismuseossa esillä ollut Kesytön taide -näyttelyä taidehistorioija Tuula Karjalainen tulkitseekin seuraavasti:

Outsider-taiteessa viehättää erityisesti se, että se puhuu katsojalle suoraan. Toista on aistittavissa, mitä ne tekijälleen ovat merkinneet (Kansallismuseo, 2023)

Tasa-arvon ja saavutettavuuden perspektiivistä onnistunutta viestintää on näkemykseni mukaan myös Helsingin kirjastoissa kiertänyt Miimiteatteri, joka hieman tuntemattomampana taiteenlajina on kuitenkin onnistunut lähestymään yleisöä ja kävijöitä riippumatta siitä, mikä yleisön kielitaito tai sanalliset kyvyt ovat (Siippainen, 2023). Mielestäni tapahtuma toteuttaa hyvin sosiaalisen kestävyuden tavoitteita osallistumisen ja yhdenvertaisuuden ulottuvuudessa, niiden huomioiminen kuuluu myös kirjaston tehtäviin.

Kirjastoympäristössä suuri osa asiakkaista on lapsia ja nuoria, jotka tulisi huomioida myös pohdittaessa taidetta tiedonvälittäjänä ja erityisesti tiedonvälittäjänä, jolla on kyky tavoittaa omassakin näyttelyssäni pohditut erilaiset oppijat. Taiteen tulisikin näistä lähtökohdista käsin olla helposti lähestyttävää ja mahdollistaa eri-ikäisten erilaiset oppimiskokemukset. Parhaimmillaan lapset ja nuoret saavat paljon pohdittavaa ja työkaluja ymmärtää heitä ympäröivää maailmaa. Dosentti Tiina Lämsä (2023) on pohtinut blogissa ”Taide auttaa oppimaan: varhaiskasvatuksen taideoasaamista kannattaa kehittää” taideoasaamisen merkitystä ja sen kehittämisen mahdollisuuksia. Hän mainitsee myös ajattelun taitojen merkityksen nykypäivän maailmassa menestymiselle.

Kirjaston kestävä kehityksen edistäjänä taide edellyttää sille tarkoitettua tilaa sekä suunnitelmallista esillelaittoa ja markkinointia, informaatioarkkitehtuuria, kirjaston sisällä. Appelqvist ym. (2017) mainitsevat artikkelissaan Estetiikan tiedollinen merkitys taiteen kyvystä tuottaa tietoa mahdollisuuksista, valaista abstraktien käsitteiden sisältöä sekä ihmisluonnon universaaleja piirteitä, paljastaa uudenlaista merkitystä asioissa ja selventää ymmärrystämme inhimillisten tunteiden rakenteesta. Myös niin sanottua eksperimentaalista eli kokemuksellista tietoa on pidetty taiteelle keskeisenä tiedon lajina. Pohdittuani tämän ajatuksen viemistä konkreettisesti kirjastomaailmaan tarkastelin sitä muutamasta eri kulmasta: kestävä kehitys voisi toimia aiheena kirjaston työpajoissa, näyttelyissä ja tapahtumissa tai olla sisältönä kirjallisuus- ja keskustelutilaisuuksissa. Myös eri tyyppiset installaatiot ja ehkä jopa luontoon suuntautuvat projektit ja kirjastotilaan liittyvät kestävä kehityksen teemat ja valinnat toimisivat yhteisöllisyyttä tukevinä toimintoina.

Tässä opinnäytetyössä taiteen muotona käytetään muotia. Lisa Leinonen (2022) kuvaa muodin sijoittuvan kulutuksen ja taiteen väliselle kapealle kaistalle ja nostaa esiin muotiin liittyvät lavastukset, näytökset ja valokuvauksen sekä teatterimaiset esitykset. Tämä lähestymistapa vahvistaa muodin merkitystä visuaalisena ja kerronnallisena taidemuotona

6 MUOTI 1970-LUVULLA

Käytän opinnäytetyöni työkaluna muotia, joten tässä luvussa avaan aihetta tarkemmin. 70-luku on mielenkiintoa herättävä aikakausi muodin saralla sen sisällä vaikuttavista useista tyyliuunnista johtuen. Nähtiin suuntauksia hippityylistä punkiin sekä myös miesten ja naisten vaatteiden risteytystä (Goodwin, 2024). 70-luvun muodissa heijastuikin ponnekkaasti yhteiskunnallinen keskustelu politiikan ja opiskelijaliikeaktivismiin myötä. Muodin ja tyylin voisikin katsoa toimineen käytännönläheisenä ilmaisuvälineenä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi ja asenteellisten käsitysten purkajana. Ylen Elävä arkisto (i.a.) kuvaa artikkelissaan Muoti 60- ja 70-luvulla ajan muotia seuraavasti: ”Muoti on samaistumista johonkin ryhmään ja samalla erottautumista muista.” Tämän näkemys on mielestäni omiaan toimimaan navigaattorina aikakaudesta toiseen vaikkakin olosuhteet ja tilanteet ovat muuttuvia.

1970-luvun puolivälissä vaikutteita on etsitty 1930- ja 1940-luvulta, jolloin vaatteet loivat katsoksen menneisyyteen, toisen maailmansodan aikakauteen (Reddy, 2019). Muodin voikin katsoa toimineen hyvin vaikuttavana yhteiskunnan rakenteiden heijastuksena tai elinvoimaisena oman identiteetin ilmaisijana aikakaudesta riippumatta. Vasama (2022) mainitsee artikkelissaan muodin olevan yhteiskunnan peili ja muutoksien tapahtuvan siinä hitaasti pukeutumiseen liittyvien kulttuuristen arvojen osalta.

Haastattelin aiheeseen liittyen tamperelaista Tuire Virtasta, joka on jo muutaman vuosikymmenen toiminut yrittäjänä vintage-vaatealalla. Keskustelussa esiin nousi erityispiirre 70-luvun muodista, joka tarkoitti erilaisten tyylien sekoittumista. Se oli tyyliä, jossa mikään ei näyttänyt sopivan yhteen toistensa kanssa, mutta jokaiselle 70-luvun vuosikymmenelle syntyi silti oma tyyliuuntauksensa ja tunnistettavuus. Aikakauden monipuolinen muoti koostui hippityylistä, konservatiivisesta ja klassisesta tyylistä, tyylien yhdistelmästä (folklore-tyyli) sekä 70-luvun lopun lopulla alkunsa saaneesta punk-tyylistä. John Travoltan elokuva Lauantai-illan huuma (1977) sekä soul- ja funk-musiikin tyyliilajit toivat diskokulttuurin myötä muotiin oman suuntauksensa (Lindfors, i.a.). Huomionarvoisia ovat myös eroavaisuudet maaseutu- ja kaupunkilaismuodin tyyliuunnissa. Siinä missä maalaismuoti oli tyyliiltään luonnonläheisempää ja käytännöllisempää, oli kaupunkilaismuoti puolestaan trendikästä ja rohkeaa niin värimaailmaltaan kuin leikkauksiltaan ja kuoseiltaan. Yhtenevää kuitenkin oli vapauden ja yksilöllisyyden teema.

Vintage-vaatteiden suosio ja siihen mieltynyt käyttäjäkunta selittyy useimmiten vaatteiden laadukkuudella ja istuvuudella, jotka eroavat nykymuodista ensisijaisesti materiaalien ja leikkauksien osalta. Lisäksi niiden ikoninen ulkonäkö vahvistaa käyttäjänsä identiteettiä. Tyylikkyys, klassisuus sekä kohtuuhintaisuus yhdistettynä eettiseen, kestävään valintaan tekee 70-luvun käännekohdan muodista varsin harkinnan arvoisen vaihtoehdon ainutlaatuiselle itseilmaisulle. Aihetta on käsitelty Vision Irelandin artikkelissa ” Why Second-Hand Vintage Clothing Is A Staple Of The Fashion Industry”.

Lyhyesti 70-luvun muotia voi käsitellä sitä kuvaavilla sanoilla

- erottuvuus
- kestävä kehitys
- itseilmaisuu
- ilo
- teemallisuus
- visuaalisuus
- omaperäisyys
- rohkeus
- rajoja rikkova
- kansanmuoti.

Karelia instituutin artikkelissa (2020) kirjoittajat nostavat esille myös 1970-luvulla teekkarien käyttöön ottamat duunarien haalarit ja niiden rinnalle nousseen elitistisen sipsipukeutumisen, jotka kirjoittajien mukaan heijastivat ajan henkeä ja yhteiskunnallista eriarvoistumista. Tämä kuvaa hyvin aikakaudelle tyypillistä vastakohtien ja vaikutteiden ilmenemistä pukeutumisessa. Muodin kehityksestä puhuttaessa ei voida unohtaa tuolloin maailmalla vaikuttaneita muotisuunnittelijoita, kuten Diane von Furstenberg, Stephen Burrows, Emilio Pucci, Bill Gibb, Ottavio Missoni, Yves Saint Laurent, Halston, Thea Porten ja Vivienne Westwood, jotka ovat olleet merkittäviä edelläkävijöitä ja uranuurtajia muodin maailmassa. (Cavallo, 2023)

1970-luvun muuttuvaa ja laajakirjoista tyyliä kuvataan hyvin teoksessa *Fashion Sourcebooks* (Peacock, 1997), joka käsittelee aikakauden statussymbolien, suunnittelijoiden ja muodin yhteyttä sekä *Fashion of a decade the 1970s* (Herald, 1992), joka on pelkistetty läpileikkaus 70-luvun muodista vuosikymmenittäin.

7 VASTUULLISUUS JA KESTÄVÄ KEHITYS

Kirjastossa taiteelliset interventiot voivat toimia kestävyttä ja vastuullisuutta tukevinä elementteinä. Käsitteinä kestävä kehitys ja vastuullisuus kulkevat käsi kädessä, koska molempia käytetään samoissa yhteyksissä kuvaamaan niin yhteiskunnallisia kuin ympäristöllisiä, mutta myös taloudellisia ilmiöitä. Kestävästä kehityksestä ja vastuullisuudesta puhuttaessa ei voida ohittaa myöskään sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen liittyviä näkökulmia.

Aiheen tietolähteenä haastateltavana oli Emilia Gädda, johtava asiantuntija (vastuullisuus ja kiertotalous), Suomen tekstiili & muoti (asiantuntijahaastattelu). Käsitelimme aihetta tekstiili- ja vaatealan näkökulmasta. Esiin nousi pohdintoja tekstiilien kierrätyksen ja uudelleenkäytön edistämistä, kuten lahjoitukset, jälleenmyynti, kierrätys, korjaus ja muokkaukset, mutta toisaalta myös kuluttajarajapinnan tunteminen, jolloin puhutaan arvoista ja käyttäytymismalleista mutta myös taidosta saattaa tieto käytäntöön. On ymmärrettävä, mikä vaikuttaa kuluttajien valintoihin ja ostopäätöksiin. Suurimpina haasteina Gädda näkee tällä hetkellä kiertotaloudessa vaateen arvostuksen sen, miten desing kestää aikaa maailmassa, jossa vaatteiden määrä per henkilö on kasvanut. Aiemmin vaate on ollut investointi, omaisuutta, ja tekstiileistä on huolehdittu kuten autosta tai kodista toisin kuin nykyisen pikamuodin nopeassa syklissä. Tekstiilien teollisen kierrätyksen menetelmiä katsotaan olevan kolme, jotka ovat mekaaninen kierrätys, sulatusmenetelmä ja kemiallinen kierrätys ja realistisempänä vaihtoehtona nähdään polttaminen. (Talvenmaa, 1997)

Haastattelussa Gädda toteaa myös tulevaisuuden osalta keskiössä olevan alan liiketoimintamallien kehittäminen ja monipuolisuus, mutta myös näiden ymmärtäminen dataa hyödyntämällä. Teknologian osaaminen, hankintojen hallinta ja elinkaaren suunnittelu ovat avainasemassa tulevaisuuden toimintamallien suunnittelussa. Huomionarvoisia ovat myös kestävyysvaatimukset ja kannusteet sekä lainsäädäntöön liittyvät toimet vastuullisuuden tukemiseen kuluttajatasolla. Tekstiilien keräyksessä, lajittelussa sekä kierrätyksessä on mahdollisuuksia omintakeisille toimintamalleille, joissa kustannuksia miettiessä tulisi huomioida myös mahdollisuudet. Tässä kohtaa tarvitaan lisää tutkimusta ja konkretisoimista.

Taitotalon artikkelissa (Helenius, 2023) vastuullisuus nähdään valintana, jossa vastuullinen teko jättää yksilön hyvään mielentilaan, kun taas vastuuton teko tuntuu pahalta. Kestävä kehitys ja vastuullisuus laajentuu tuotekulutuksesta myös yhteiskunnan rakenteisiin ja vuorovaikutussuhteisiin. Ympäristöministeriö käsittelee artikkelissaan kestävästä kehitystä

pääomalajeina, joita ovat inhimillinen, sosiaalinen, fyysinen ja luontopääoma, joista luontopääoman vähenemiseen pyritään muilla pääomilla vaikuttamaan (Ympäristöministeriö, 2023).

Seuraavassa avaan edellä mainittuja käsitteitä:

- inhimillinen pääoma (esim. osaaminen, tiede, tutkimus ja kehitys, patentit)
- fyysinen pääoma (esim. tuotantokoneistot, infrastruktuuri, rakennettu ympäristö)
- sosiaalinen pääoma (esim. lainsäädäntö, hallinto, sosiaaliset verkostot, luottamus ja legitimitetti)
- luontopääoma (uusiutuvat ja uusiutumattomat luonnonvarat)

(Luettelo: Ympäristöministeriö. Mitä on kestävä kehitys? Neljä pääomalajia)

Sonja Salomäen (2022) blogikirjoituksessa kestävä kehityksen opettaminen taiteen keinoin on tehokas keino käsitellä muutoksia ja edistää ymmärrystä ympäröivää maailmaa kohtaan. Hän mainitsee myös ihon ja kehon olevan nopeampia kuin sanat, jolloin taiteen luoman tunteen avulla mahdollistetaan tiedon sisäistäminen. Artikkelin mukaan tulevaisuuden visiointiin voidaan luoda ratkaisukeskeisyyttä taidetyöskentelyllä ja pohdittavaa onkin siinä, miten tämä sisäistetään voimavarana empaattisempaan ja osallistavampaan kestävä kehityksen ajatteluun.

Samaa taiteen avulla tunneyhteyden luomista viestintään käsitellään myös keskustelualusta Steemit:llä, jossa käyttäjä Goodness4titi (2017) mainitsee, että on löydettävä muita välineitä toteuttaaksemme tarkoitustamme, koska sanat eivät yksin riitä. Kestävä kehitys ja vastuullisuus ovat, moniulotteista käsitteitä sisältäen erilaisia näkökulmia ja asioita, joten tiedontarpeen täyttämiseksi tulee kehittää innovatiivisia ratkaisuja. Tässä opinnäytetyössä olen käsitellyt pääasiassa kirjaston roolia tiedonvälittäjänä, mutta laajemmassa katsannossa taiteelliset interventiot voidaan huomioida merkittävinä vastuullisuuden viestinvälittäjinä erilaisissa yhteyksissä ja sosiaalisissa paikoissa. Kestävä kehitys voidaan nähdä ihmisen arvona jo varhaisessa kehitysvaiheessa sekä potentiaalisena toimintamahdollisuutena. Suomen tekstiili & Muoti (2021) kirjoittaakin lausunnossaan kiertotalouden perusteiden oppimisen tärkeydestä jo perusopetuksessa ja tekstiilien teknisen ymmärryksen merkityksestä materiaali- ja prosessi- valinnoissa.

8 EMPIIRISET TULOKSET

Tutkimuksen tuloksen mittaaminen empiirisesti osoittautui vaikeaksi, mutta suuntaa antavia tuloksia kuitenkin pystyy muodostamaan. Kävijöitä kirjastossa on ollut syyskuun aikana 4193, joten kävijämäärästä voidaan päätellä näyttelyn kuitenkin tavoittaneen huomattavasti enemmän kävijöitä kuin mitä palautteista tai kirjoituspisteille osallistuneista voidaan nähdä. Näyttelyn mainoskanavana käytettiin kirjaston ja tekijän Instagram- ja Facebook-sivuja. Sosiaalisen median mainonta ei onnistunut herättämään keskustelua julkaisujen yhteyteen. Reaktioita saatiin yhteismäärällisesti Instagramissa 25 ja Facebookissa 94. Kirjaston julkaisua oli myös jaettu 2 kertaa. Tuloksien mittaamisessa hyödynsin muun muassa seuraavia menetelmiä:

1. Kyselyn paperinen versio ja QR-koodi: näiden kautta oli mahdollista antaa palautetta näyttelyn eri osa-alueista ja toteutuksesta.
2. Vieraskirja: vieraskirja oli käytettävissä tervehdyksiin ja näyttelyn teemaan liittyviin ajatuksiin.
3. Teesipaalu: teesipaalun ajatus oli antaa kävijöille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa omilla pohdinnoillaan kestävän kehityksen teemaan.
4. Suullinen palaute: suullista palautetta kysyin kirjastosta ja lisäksi sain suoraa palautetta kävijöiltä ja aiheeseen muuta kautta tutustuneilta
5. Havainnointi.

Teoriaväittämään taiteen roolista tiedonvälittäjänä kirjastossa pohjaten voidaan näyttelyn tuloksilla luoda pohjaa sille, että taiteella on mahdollista välittää tietoa moniulotteisesti ja tavoittaa kävijöiden ajatuksia sekä tunteita. Osallistujat ovat muun muassa miettineet kiertotaloutta omien valintojen kautta. Näyttely on herättänyt kävijöissä pohdintaa myös menneistä ajoista. Teoriaan nojaten näyttelyn sisällä oli mahdollista kerätä dataa kävijöiden pohdinnoista ja mietteistä koskien kestävää kehitystä ja kestäviä valintoja. Kyselylomakkeena käytössä oli Google Forms, joka oli näyttelytilassa kävijöiden käytettävissä paperisena lomakkeena sekä QR-koodina.

Teesipaalun (ks. liite 5) lupauksissa oli havaittavissa vastauksien keskittyneen enemmän vaatteisiin ja pukeutumiseen, vaikkakin kestävä kehitys itsessään on laaja käsite ja sisältää ekologisen, sosiaalisen, taloudellisen kestävyuden, jolloin lupaus voi olla ystävällisyys, kulutuksen vähentäminen ja kierrättäminen monessa eli kategoriassa. Tosin tähän voidaan ajatella vaikuttaneen näyttelyn teemakokonaisuus. Vieraskirjaan (kuva 5) puolestaan oli kirjattu varsin perinteisesti päivämäärä ja nimi, joskin vieraskirjassa itsessään oli ehdotuksena (ks. liite 5) tuoda esiin omia ajatuksiaan nykypäivän muodista.

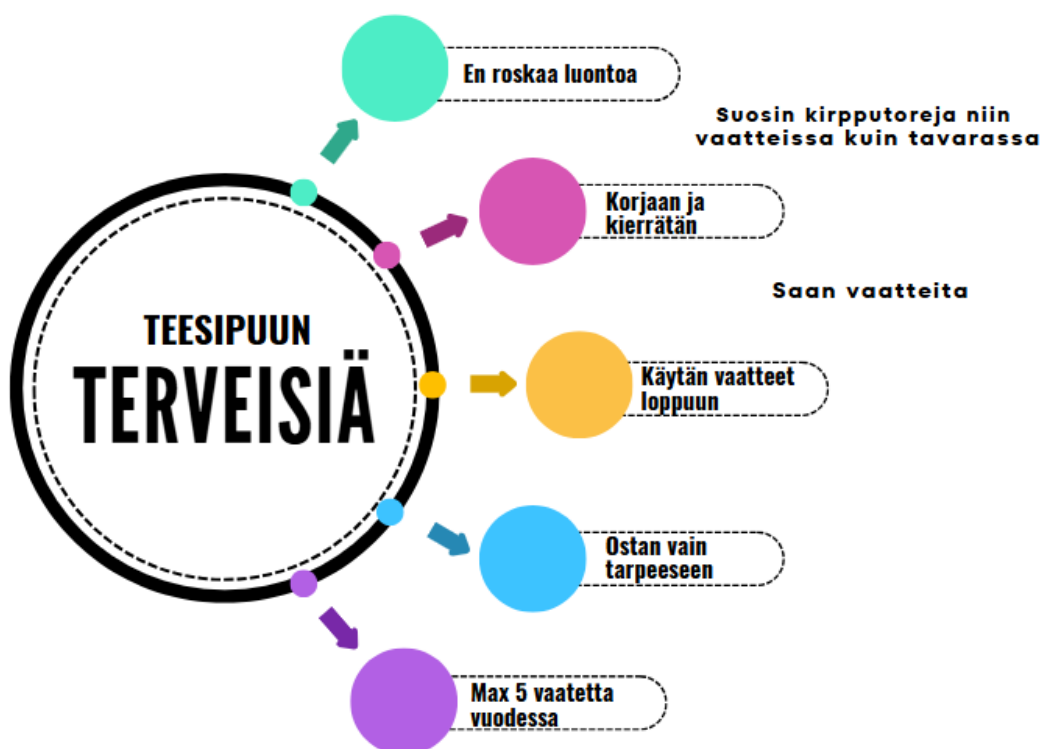
Vastauksien samankaltaisuus antaa myös kuvaa ihmisistä sosiaaliseen verkostoon ja ympäristöön mukautuvina kuluttajina, jolloin esimerkiksi teesipaalussa olleiden vastauksien yhteneväisyyttä tai vieraskirjan aloituksen jatkumoa voidaan ymmärtää.

Vähäinen määrä tulokseen vaikuttavia vastauksia ei täysin tue teoriaa, mutta informaatioarkkitehtuuria hyödyntämällä vastaavassa tutkimuksessa kysymyksiä voidaan kohdentaa tarkemmin esimerkeillä ja saada näin ollen laajempaa dataa. Tämän opinnäytetyön toivon avaavan uusia tutkimuskysymyksiä esimerkiksi tiedon organisoinnista, löydettävyydestä ja vaikuttavuudesta taiteellisen intervention avulla.

Kokonaisuutena käytössä oli monipuolisia keinoja tutkimuksen tuloksien mittaamiseen ja sen vaikutukseen, mutta jokainen menetelmä keräsi alle 10 vastaajaa, mikä oleellisesti rajoittaa tuloksen analyysiä (Ks. kaavio 3). Keskustelut ja havainnointi antavat paremman näkemyksen näyttelyn vaikutuksista. Vaikka vastaajamäärät jäivätkin vähäiseksi, havainnointi kirjastossa antoi suuntaa sille ajatukselle, että aihe on ihmisiä kiinnostava. Näyttelyn aikana tapaamani ihmiset muistelivat teemana ollutta 70-luvun muotia omasta näkökulmastaan ja monet pohtivat omien, pukeutumista koskevien, valintojensa tekemistä. Myös näyttelyn monipuolisuus ja toteutustapa saivat aikaan ehdotuksia siirtää näyttely myös muualle kuin kirjastoympäristöön, ja käytännössä tämä kyllä voisi olla mahdollista. Näyttelyn rekvisiittana ollut oma taiteeni, joka oli toteutettu kierrätysmateriaalia hyödyntäen, sai myös positiivista palautetta. Näyttelyn idea hyödyntää muotia kestävän kehityksen teeman käsittelyssä sekä audiovisuaalisen näkökulman mukaan ottaminen on herättänyt positiivista kiinnostusta. Tämä korostui etenkin asiantuntijahaastatteluissa ja keskusteluissa yhteistyökumppaneiden kanssa.

Kuvio 3. Elementit ja mittarit (Kaaviomallin lähde Canva, Colorful Process Pie Chart)

Kuvio 4. Teesipuun terveisiä (Kaaviomallin lähde Canva, White Colorful Modern Diagram Graph)

9 REFLEKTIO

Näyttelyssä onnistunutta

Näyttelyssä onnistunutta oli visuaalisuus sekä käytettävissä olleen tilan tehokas hyödyntäminen sekä tekniset ratkaisut. Sisällöllisesti viesti oli myös monipuolista, erilaisia oppijoita tavoittavaa ja ajankohtaisena aiheena kiinnostava. Käytännön toteutuksessa pääsin hyödyntämään organisointitaitojani, mutta myös kehittämään verkostoitumistaitojani yhteistyökanavien rakentamisessa. Visuaalisuuttani sain toteuttaa mallinukkien asusteissa, julisteiden ulkoasussa sekä tilan somistamisessa näyttelyn kokonaisuuden kannalta.

Mitä olisi voinut tehdä toisin

Jos nyt rakentaisin näyttelyn uudelleen, keskittyisin huomattavasti enemmän markkinointiin sekä näyttelyn yleisövaikutukseen. Parkanossa sijaitsee Saskyn palvelutoimistoja, kuten musiikkiopisto, Petäjä-opisto ja Ammatti-instituutti lisäksi. Näiden lisäksi kirjaston läheisyydessä on yläkoulu ja lukio. Kohdistaisin markkinointikampanjan itse näyttelyn järjestäjänä suoraa näihinkin tahoihin ja tehostaisin tiedottamista osallistavasta ja informatiivisesta näyttelystä pienenä lehtijuttuna Ylä-Satakunnassa, jonka toimitus sijaitsee myös kirjaston läheisyydessä.

Kirjaston sisäistä tiedottamista suunnittelisin myös paremmin, eli nyt musiikin ja haastatteluvideon osuus jäi hyvin pieneksi eikä näin ollen tavoittanut kaikkia kävijöitä. Osa pyysi erikseen henkilökunnalta mahdollisuuden nähdä haastattelun. Jatkossa suunnittelisin näille aikataulun ja tiedotteen koko kuukauden ajalle 2.9.-28.9.2024 tilan käytettävyyden puitteissa. Lisäksi sosiaalisen median mainonnassa on hyödyllistä muodostaa rakenne, joka osallistaa ihmisiä keskusteluun.

Opinnäytetyön toiminnallinen osuus virittikin ajattelua ja kysymyksiä kirjastojen markkinoinnin osaamisen kehittämisestä. Se sai esimerkiksi pohtimaan millä keinoin markkinoinnista voidaan tehdä kirjastoympäristössä innovatiivisempaa ja elämyksellisempää. Aktiivisuus sosiaalisessa mediassa, tarinallinen sisältömarkkinointi, aktiivinen ja avoin yhteistyö eri toimijoiden kanssa sekä niin sanotun kirjastossa tapahtuu -markkinoinnin monipuolisuus ja visuaalisuus sekä asiakasta osallistavan markkinoinnin merkitys luovat haasteita, mutta myös

mahdollisuuksia. Markkinoinnin tulisikin olla osa kirjastojen päivittäisiä rutiineja, joihin jokainen kirjastotyöntekijä voi vaikuttaa ja näin kehittyä kirjastomarkkinoinnin osaajaksi.

Jatkossa hyödyntäisin myös erilaisia tapahtumajärjestämisen oppaita, kuten esimerkiksi *Tapahtumajärjestäjän opas* (Korhonen ym, 2015). Oppaassa on selkeitä tiivistelmiä ja taulukoita tapahtumanjärjestämisen yksityiskohtiin liittyen. Lisäksi oppaan muistilistat ovat kattavia.

Kokonaisuutena opinnäytetyöni aihevalinta on ollut haasteellinen, mutta kokemuksena palkitseva. Tutkimuksessani olen saanut perehtyä laajasti niin tapahtuman järjestämiseen, taiteeseen, muotiin ja kestävään kehitykseen, kuin myös kirjaston monimuotoisuuteen. Asiantuntijahaastattelut ja näyttelyn toteutumisen mahdollistaneilta eri alojen ammattilaisilta olen saanut arvokasta oppia eri näkökulmista. Omana osa-alueenaan myös markkinointi ja brändin rakentaminen, vaikkakin niiden pohdinta keskittyi pääosin opinnäytetyön loppuvaiheeseen. Materiaalia on löytynyt lopulta runsaasti ja rajaamista on täytynyt tehdä hyvin paljon. Toisaalta tämä monipuolinen tutkimusmatka teksti-, ääni- ja videopohjaisen taustamateriaalin kanssa on ollut erittäin mielenkiintoista.

Opinnäytetyöprosessin aikana olen perehtynyt paljon tekstiilien kiertotalouteen, sen positiivisiin puoliin, mutta myös epäkohtiin. Olen vierailut erilaisissa kirjastoissa, joista yksi mielenkiintoisimmista oli Korpikirjasto Pihlajavedellä, taidetapahtumissa kuten Pyynikin Aikamatkojen naamiaiset sekä osallistunut Fashion Model Agencyn järjestämään stylistikoulutukseen. Suomen tekstiiliteollisuudesta olen saanut kuulla mielenkiintoisia tarinoita alalla ennen työkennelleiltä henkilöiltä ja kiinnittänyt paljon huomiota ympärillämme näkyvään informaatioarkkitehtuuriin, viestinnän monimuotoisuuteen. Näin ollen prosessi on ollut erittäin avartava, mukaansa tempaava ja opettavainen matka.

Haastatteluihin valmistautuessa perehdyin muun muassa Tietoarkiston haastatteluja käsittelevään artikkeliin (Hyvärinen ym., (i.a.) ja pohdin valmiiksi kysymyksiä haastateltavan asiantuntijuuteen pohjautuen.

Toiminnallisen osuuden budjetin pyrin pitämään mahdollisimman pienenä. Kustannuksia syntyi julistemateriaalin tulostamisesta, rekvisiittahankinnoista sekä matkakuluista. Kokonaisuutena kustannukset olivat noin 155e

Tutkimukseni tarjoaa uusia näkökulmia taiteen hyödyntämiseen yhtenä tiedon viestintävälineenä ja nostaa esiin kirjaston roolia saavutettavan tiedon keskiössä. Tätä opinnäytetyötä voidaan hyödyntää kirjastojen taidepohjaisten menetelmien ja taiteellisen työn suunnittelussa, opetuksen tukimateriaalina taidekasvatuksessa sekä avaamaan erilaisia tapoja välittää ja tuottaa tietoa kestävän kehityksen monimuotoisuudesta.

LÄHTEET

Airaksinen, T., (2009). *Toiminnallinen opinnäytetyö tekstinä: Näkökulmia toiminnallisen opinnäytetyön kirjoittamiseen*. Slideshare. <https://www.slideshare.net/slideshow/toiminnallinen-opinnytety-tekstin/1660460>

Abbadia, J.. (2023) *What is the relationship with between art and science*. Mind the graph. Cactus Communications. <https://mindthegraph.com/blog/fi/what-is-the-relationship-between-art-and-science/>

American library association. (i.a.). *visual and performing arts in Libraries: an interpretation of the library bill of rights*. <https://www.ala.org/advocacy/intfreedom/librarybill/interpretations/arts>

Appelqvist, H., Mikkonen, J., & Puolakka, K., (4/2017). Estetiikan tiedollinen merkitys. *niin&näin*. 4/17. 77-80. <https://netn.fi/sites/www.netn.fi/files/netn174-12.pdf>

Björn, I, Saarti, J., & Pöllänen, P. (9/2020). *Aatteet ovat tutkijan vaatteet, 50 vuotta tiedepukeutumista itseä ja yhteisöä varten*. Itä-Suomen Yliopisto. <https://blogs.uef.fi/ktl/2020/09/14/aatteet-ovat-tutkijan-vaatteet-50-vuotta-tiedepukeutumista-itsea-ja-yhteisoa-varten/>

British fashion council. (2018). *Vivienne Westwood: Fashion and activism*. Google arts & culture. <https://artsandculture.google.com/story/EAWB0Y4apC2qIq>

Cavallo, A., (17.7.2023), *'70s fashion designers that paved the way*. L'Officiel. <https://www.lofficielusa.com/fashion/70s-fashion-designers-emilio-pucci-diane-von-furstenberg>

Genesee Community College. (2023). *Fashion show display in library*. Library. Genesee Community College. <https://www.genesee.edu/about/news/fashion-show-display-in-library/>

Goodness4titi. (2017). *Art as means of communication*. Steemit. <https://steemit.com/art/@goodness4titi/art-as-a-means-of-communication-a3aa23584a0cc>

Goodwin, Grace. (7.1.2024). How politics of the '70s informed fashions of the time. *The Boar*. <https://theboar.org/2024/01/how-politics-of-the-70s-informed-fashions-of-the-time/>

Gädda Emilia, 4.7.2024, johtava asiantuntija, vastuullisuus & kiertotalous, Suomen tekstiili & muoti

Helenius, M. (9.5.2023). *Mitä on vastuullisuus?*. Taitotalo. <https://www.taitotalo.fi/ajankoh-taista/blogi/mita-vastuullisuus>

Helsingin keskuskirjasto Oodi. (i.a.) *Julkinen taide Oodissa*. <https://oodihelsinki.fi/mika-oodi/taide/>

Herald, J. (1992) *Fashion of a decade the 1970s*. B.T. Batsford Ltd, London.

Hiltunen, Anna. (15.11.2018). *Sosiaalinen oikeudenmukaisuus yhteiskunnan vahvuuden peruspilarina*. Presidentti Tarja Halonen. <https://presidenthalonen.fi/news/sosiaalinen-oikeudenmukaisuus-yhteiskunnan-vahvuuden-peruspilarina/>

Hyvärinen, M., Suoninen, E., & vuori, J. (i.a.). Haastattelut. Yhteiskunnallinen tietoarkisto. *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>

Idström, A. (2016). *Kirjastojen hyötyvaikutukset tutkimuksen valossa*. Hyötyä, tietoa, elämyksiä -kirjastojen vaikuttavuuden ulottuvuuksia. s.23. Kuntaliiton verkkojulkaisu. <https://vaikuttavuus.kirjastot.fi/hyotyvaikutukset.html>

IFLA. (2011). *IFLA/UNESCO:n Monikulttuurisen kirjaston manifesti: Monikulttuurinen kirjasto – avain kulttuurisesti moninaiseen, vuorovaikutteiseen yhteiskuntaan*. Suomennos Aaltonen & Nuotiomäki. <https://repository.ifla.org/server/api/core/bitstreams/25a02dc2-3001-4c78-af89-e20317f3e000/content>

Jokivuori, P., (2012), *YFIA202 Kvantitatiiviset menetelmät*. [Luento 2]. Jyväskylän yliopisto. <https://slideplayer.com/slide/11241732/>

Jompero-Lahokoski, S. (14.6.2024). Taiteilija Onerva Luoma, 31, juoksi naisen kiinni metro-
asemalla Helsingissä: Olin odottanut, milloin tämä tapahtuu ensimmäisen kerran. Helsingin
Uutiset. <https://www.helsinginuutiset.fi/paikalliset/6846807>

Kangasniemi, P. (22.8.2018). Taiteen vaikuttavuus on mitattavaa, mutta harvoin mitattavissa.
Taiteilijalehti. <https://taiteilijalehti.fi/taiteen-vaikuttavuus-on-mittavaa-mutta-vain-harvoin-mitattavissa>

Korhonen, H., Korkalainen, K., Pienimäki, T., & Rintala, S. (2015). *Tapahtumanjärjestäjän opas*. Laurea-julkaisut 1. ISBN 978-951-799-426-2. Laurea-ammattikorkeakoulu.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/105211/58.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Laitinen, L. (22.10.2017). *Näkökulmia taiteen ja kulttuurin sosiaalisen hyvinvoinnin vaikutuksista*. Sitra. <https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-sosiaalisen-hyvinvoinnin-vaikutuksiin/>

Leinonen, L. (2022) *Eko muoti: Kiertotalous on tulevaisuus*. Studio Sillankorva.

Lindfors, Jukka. (i.a.). *Suomeen tarttui diskokuume 1970-luvulla*. Yle. Elävä arkisto.
<https://yle.fi/aihe/a/20-10007425>

Lämsä, T. (17.5.2023) *Taide auttaa oppimaan: Varhaiskasvatuksen taideosaamista kannattaa kehittää*. Jyväskylän yliopisto. <https://www.jyu.fi/fi/blogikirjoitus/taide-auttaa-oppimaan-varhaiskasvatuksen-taideosaamista-kannattaa-kehittaa>

Malmberg, T., (1982). *Tieteellinen viestintä ja kirjasto*. Kirjastotiede ja informatiikka, 1 (3):
73—77. Journal.fi. <https://journal.fi/inf/article/download/1150/1008>

Ornamo, K., (5.6.2024). Pispala Clothing tuo Annikin runofestivaalille erikoispaidan. *Aamulehti*. <https://www.aamulehti.fi/kulttuuri/art-2000010478185.html>

Parkanon kaupunki. (19.12.2022). *Parkanon kaupungin strategia*. <https://www.parkano.fi/kuntastrategia/>

Peacock, J. (1997). *Fashion sourcebook the 1970s*. Thames & Hudson Ltd, London.

Pohjannoro, H., & Taijala, B. (2007). *Opettajakoulutuksen kehittämishanke: Näkökulmia toiminnalliseen opinnäytetyöhön*. Tampereen ammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/8232/Pohjannoro.Hannu.Taijala.Beata.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Poliisi. (i.a.). *Yleisötilaisuudet*. <https://poliisi.fi/yleisotilaisuudet>

Reddy, K., (03.10.2019). *1970-1979*_Fashion Institute of Technology. <https://fashionhistory.fitnyc.edu/1970-1979/>

Rinsey, Anthony V.A., (2018). *Fashion and Identity*. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/327498608_Fashion_and_identity

Salo, S. & Tuukkanen, A. (2018). *Ilmaistapahtumien rahoitus ja varainhankinta*. [AMK-opinnäytetyö]. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/148845/Salo_Susanne.pdf?sequence=1

Salomäki, S., (20.12.2022). *Miksi taiteen keinoin kannattaa opettaa kestävä kehitystä?* Stomen YK-liitto. <https://www.ykliitto.fi/uutiset-media/yk-blogi/miksi-taiteen-keinoin-kannattaa-opettaa-kestavaa-kehitysta>

Siippainen, A., (19.3.2023). Miimikot kiertävät keväällä Helsinkiä – ilmaisia esityksiä viidessä kirjastossa. *Helsingin uutiset*. <https://www.helsinginuutiset.fi/paikalliset/5794693>

Suomen kansallismuseo. (4.5.2023). *Kansallismuseon kesytön taide -näyttely tuo outsider-taiteen Suomeen laajemmin kuin koskaan ennen*. STT. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/69976668/kansallismuseon-kesyton-taide--nayttely-tuo-outsider-taiteen-suomeen-laajemmin-kuin-koskaan-ennen?publisherId=69818028>

Suomen tekstiili & muoti. (08.03.2021). *Lausunto: Kiertotaloudesta uusi talouden perusta*. <https://www.stjm.fi/uutiset/lausunto-kiertotaloudesta-uusi-talouden-perusta/>

Talvenmaa, P. (1997). *Tekstiilit ja ympäristö*. Tekstiili ja vaateollisuus ry.

Tervonen, K., (5.2.2024). *Kirjasto on taiteen koti*. Suomen kirjastoseura. <https://suomenkirjastoseura.fi/kirjastolehti/kirjasto-on-taiteen-koti/>

Valo Annukka, 8.3.2024, teatteripedagogi, haastattelu, Tampere

Vasama, J., (2/2004). Muoti on yhteiskunnan peili. Tuglas-seura. <https://www.tuglas.fi/muoti-on-yhteiskunnan-peili>

Vilka, H., Airaksinen, T., & Tammi. (2003). *Toiminnallinen opinnäytetyö*. Tammi.

Virtanen Tuire, 5.6.2024, yrittäjä, Yesterday Shop, Tampere

Vision Ireland. (i.a.). *Why Second-Hand Vintage Clothing Is A Staple Of The Fashion Industry*. <https://vi.ie/why-second-hand-vintage-clothing-is-a-staple-of-the-fashion-industry/>

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. (i.a.) *Aineistotyypit*. Teoksessa *Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampereen yliopisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/aineistotyypit/aineistotyypit/>

Ympäristöministeriö. (15.3.2023). *Mitä on kestävä kehitys?*. <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>

Yleisradio. (i.a.), *muoti 60- ja 70-luvulla*. YLE. https://vintti.yle.fi/ohjelmat.yle.fi/uutishuone/muoti_60_70_luvulla.html

INFORMATIIVINEN NÄYTTELY (suunnitelma)

Kestävän kehityksen taideinstallaatio

- Mitä:** Muotinäyttely 70 -luvun teemalla
Missä: Näyttelytilana toimii Parkanon kirjasto
Miksi: Edistämään kirjastojen kestävän kehityksen tavoitteita
- ympäristöystävällisyys
 - kestävien hankintojen edistäminen
 - yhteisön osallistaminen
 - tiedonvälitystä kestävästä kehityksestä vaatteiden näkökulmasta
 - sosiaalinen oikeudenmukaisuus -tiedon jakaminen, keskustelu, inspirointi, yhteisöllisyys
- Kenelle:** Kiertotaloudesta kiinnostuneet kirjaston käyttäjät
Miten: Informatiivinen taidenäyttely muodin keinoin huomioiden visuaalisuus, kinesteettisyys ja audiitiivisyys

1. Muotinäyttely / muotigalleria:

3 -5:llä mallinukeilla ja valokuvilla luotu näyttely 70 -luvun teemalla, jota stailataan teemaan sopivilla asusteilla, valokuvilla, kirjoilla ja lehdillä sekä mahdollisella muulla materiaalilla.

2. Informaatiopiste:

tietoa aikakaudelle tyypillisistä muoti-ilmiöistä, kestävän muodin periaatteista ja käytännöistä. Toteutetaan infotaululla, kirjoilla, lehdillä, valokuvilla.

3. Kirjoituspöytä -nurkkaus:

- mahdollisuus äänestää näyttelyn osioita
- mahdollisuus antaa oma mielipide muodin merkityksestä itselle (kulttuurin, identiteetin ja itseilmaisun välineenä) -tästä voidaan koota myös kollaasi kirjastoon näyttelyn jatkumona.

4. Teesipaalu

voi halutessaan kirjoittaa kestävän kehityksen ja vastuullisuuden lupauksia

4. Musiikillinen osuus, taustamusiikki

Audiitiivisenä osuutena näyttelyssä on tarkoitus ainakin avajaispäivänä soida taustamusiikkina aiheeseen sopivaa taustamusiikkia. Lisäksi erilliseen neuvottelutilaan mahdollisesti screenille pyörivä asiantuntijahaastattelu.

Osallistuminen ja ilmoittautuminen:

Tapahtuma on avoin kaikille, eikä siihen tarvita ennakoilmoittautumista

Tapahtuman osoite ja kesto:

Parkanon kaupunginkirjasto

Parkanontie 57, 39700 Parkano

02.09.2024 – 27.09.2024

Avajaiset 05.09.2025 klo 17:00 – 19:00

Aukiolo noudattaa kirjaston aukioloaikoja

(Liite 1)

Muoti 70 -luvulla

Vaatteet = aatteet?

Klassisesta vaatteesta nopeasti vaihtuvaan
pintamuotiin

Arvomaailma

Kirpputorit yleistyvät

Vanhaa tuunataan,
kiertotalous

70 -luku elää hippiliikkeen
ja punkin välimaastossa

Arvokonservatismi

Sosiaalinen
oikeudenmukaisuus

Opiskelijoiden työläislook
vs. elitistinen
sitsipukeutuminen

Folklore -tyyli

Asusteet

(Liite 2)

Kansanomainen muoti

Vaikutteita -30 ja -40 luvun
muodista

Valmisvaatteiden saatavuus
kasvoi

“Polyesterivuosisikymmen”

Tyylien laaja valikoima,
folklore

Kotikutoisuudesta vaikutteita
suunnittelijoiden mallistoihin

Naisten housupuvut yleistyvät

Miehille kattava pukuvalikoima

Kotitekoinen vaate

Tilkkutytöt
Virkkaukset
Neulokset
Tikkaus
Huovutus
Värjäys
Nahka
Turkis
Farkku
Sametti
Käsinmaalaus
Helmet

Ympäristötietoinen aikakausi

Kestävä Kehitys

Ekologinen kestävyys

- Kasvi- ja eläinlajien monimuotoisuuden säilyttäminen
→ lajien määrä ja elinympäristö
- Ekosysteemien toimivuuden säilyttäminen
→ elävä ja eloton luonto
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
→ kiertotalous
- Arvo- ja asennemaailma
→ luonnon ja ympäristön uusiutumisen- ja kestävyys

Taloudellinen kestävyys

- Toimeentulo ja työllisyys
- Kuluttaminen
- Elinkeino ja innovaatiot
- Asuminen ja yhteisöt
- Rakentaminen
- Liikenne
- Toimintaympäristöt

Sosiaalinen ja kulttuurillinen kestävyys

- **Kulttuuri, identiteetti ja kestävyys**
 - Ihmisten tasavertaiset mahdollisuudet
 - Hyvinvoinnin, perusoikeuksien ja osallistumisen turvaaminen
 - Syrjäytymisen ja eriarvoisuuden vähentäminen
 - Yhteiskunnan monimuotoisuus
 - Arkinen vuorovaikutus
 - Aineeton ja aineellinen kulttuuriperintö

(Liite 3)

Taide luo yhteyden

Taide tiedonvälittäjänä

Muoti viestin välineenä

Taiteellisen ilmaisun mahdollisuudet

Yhteiskunnallisten asioiden
käsittely

Historia, aikakausi

Yksilön ja yhteisön
identiteetti

Ympäristö

Tiedollinen sisältö

Ilmiöiden ymmärtäminen

Kokemuksellisuus

Samaistuminen

Omaakohtainen itseilmaisu

Muoti taiteenlajina

- Värit
- Materiaalit
- Tekstuuri
- Tunne
- Muotokieli
- Estetiikka
- Perinteisten käsitysten haastaminen
- Kuluttamisen sosiaalinen vastuu
- Monikäyttöisyys ja kestävyys

AJATUKSIASI

MITÄ AJATUKSIA
NYKYPÄIVÄN MUOTI
SINUSSA HERÄTTÄÄ?

KESTÄVÄN KEHITYKSEN & VASTUULLISUUDEN LUPAUKSIA

KUVAT

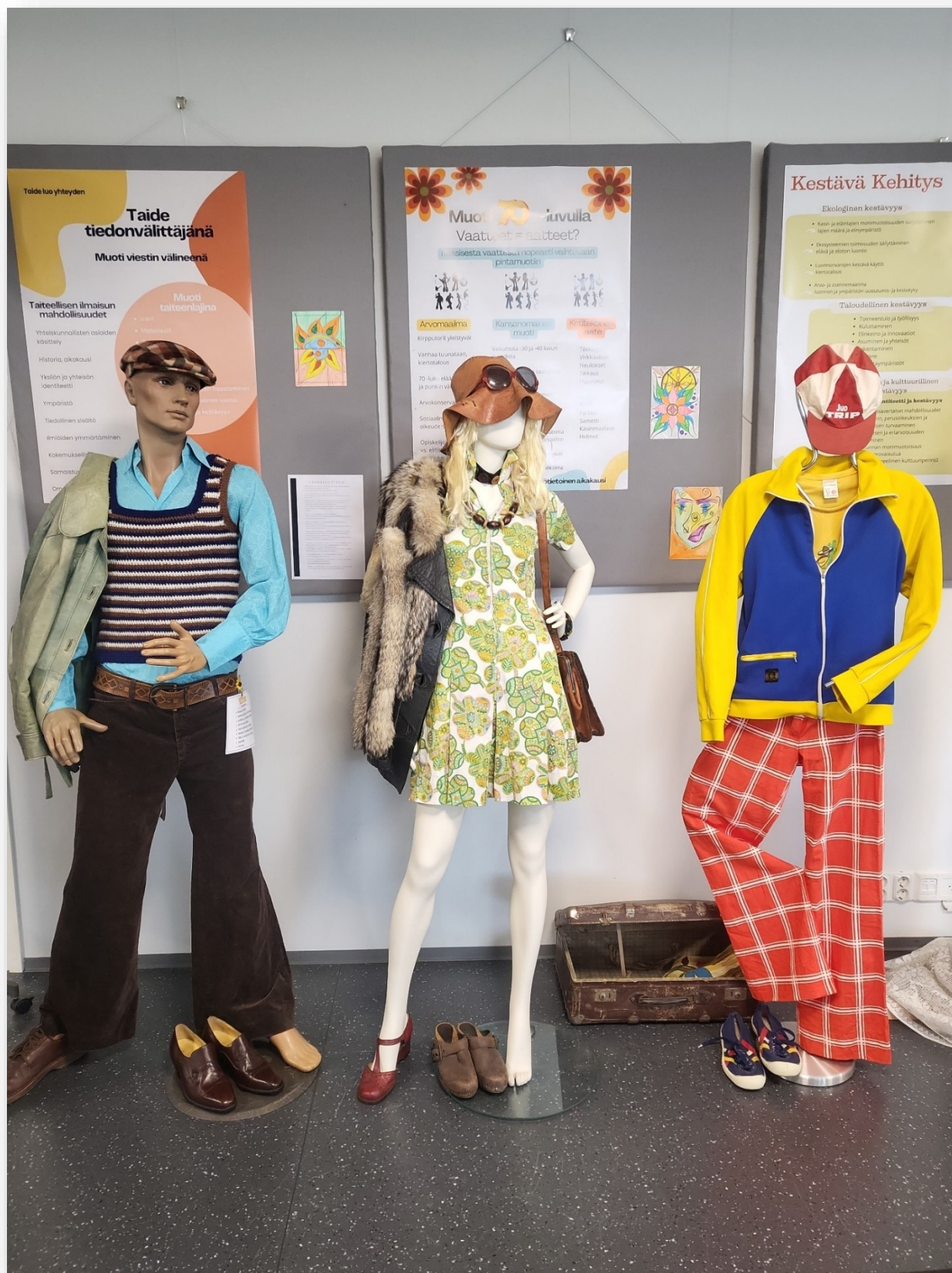
PERHEALBUMI

KITOS

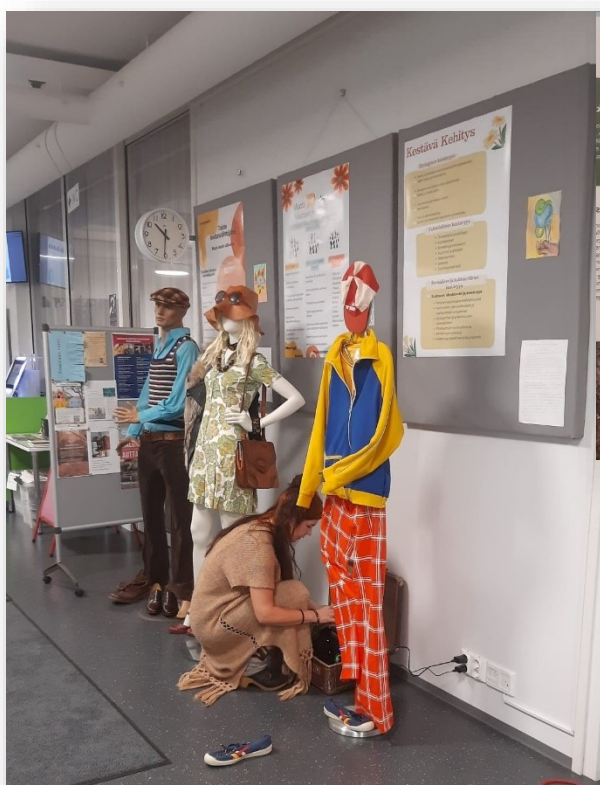
YHTEISTYÖSTÄ

- Parkanon kirjasto
- Yesterday Shop, Tuire Virtanen
- Antiikkia ja Aarteita, Kauhava
- Pinnimuoti, Karvia
- Petri Lahtinen, musiikki
- Markus Sandås, editointi
- Nea Hyvärinen, kuvaus
- SeAMK
- Perhe

(Liite 5)

(Kuva 1 Mallinuket)

Kuva 2 Näyttelyn taustamusiikin valmistelu

Kuva 3 Näyttelyn rakentaminen

Kuva 4

Kuva 5 Kirjallisuus ja muu rekvisiitta

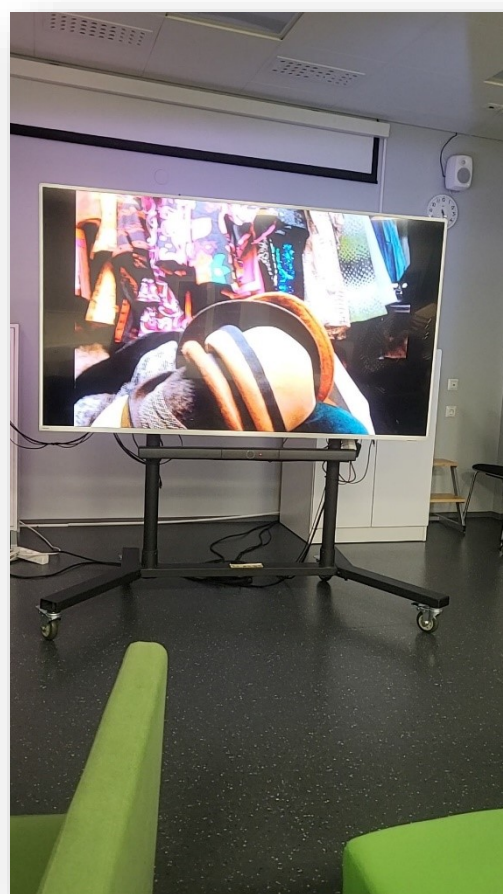

Kuva 8 70-luvun muotiartikkeleja

Kuva 6 Sosiaalisen median mainos

Kuva 7 Videohaastattelu

Kuva 9 Vieraskirja

Kuva 10 Teesipaalu

